

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

Mark Martens

tegen

Het Nieuwsblad

Met een brief van 21 mei 2017 dient de heer Mark Martens een klacht in tegen Het Nieuwsblad. Aanleiding is een artikel van 25 april 2017 onder de titel *Belg hielp gevaren onkruidverdelger verdoezelen. Manager bij Monsanto zocht 'geloofwaardige' wetenschappers om te voorkomen dat glyfosaat verboden zou worden*. Redactiemanager Toon Van den Meijdenberg van Mediahuis antwoordt met een brief van 15 september, waarop Mark Martens repliceert met een mail van 23 september en een brief van 5 oktober 2017. Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 16 november 2017. Mark Martens woonde de hoorzitting bij. Toon Van den Meijdenberg vertegenwoordigde Het Nieuwsblad.

DE FEITEN

Het artikel gaat over chemiebedrijf Monsanto, dat wil voorkomen dat de onkruidverdelger glyfosaat verboden zou worden. Daarvoor schreef Monsanto volgens de krant zelf wetenschappelijke studies en zocht het 'geloofwaardige' wetenschappers om glyfosaat te verdedigen en hun naam onder het onderzoek te zetten. De krant schrijft dat klager daarbij een cruciale rol speelde. Glyfosaat is het werkende bestanddeel van Roundup en zou mogelijk kankerverwekkend zijn.

De werkwijze van Monsanto blijkt uit interne mails van het bedrijf, waarvan de krant er drie publiceert. Eén van de mails is van klager zelf, een andere is aan hem geadresseerd. Klager kreeg van Monsanto de opdracht om de vermaarde professor Parry te betalen om hem positief onderzoekswerk te laten doen over glyfosaat.

Het artikel gaat verder in op de aanpak van Monsanto dat wetenschappelijk onderzoek stuurde en wetenschappers voor zijn kar spande.

Monsanto zelf reageert in het artikel dat de mails uit hun context gerukt zijn en dat het nooit zelf studies geschreven heeft.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

KLAGER zegt Het Nieuwsblad het publiek misleidt door te insinueren dat hij een cruciale zou gespeeld hebben in het voorkomen dat het mogelijk kankerverwekkende Roundup zou verboden worden. Roundup is niet kankerverwekkend en klager speelde geen cruciale rol.

De krant heeft een artikel van De Standaard kritiekloos overgenomen en er een aantal superlatieven aan toegevoegd die totaal uit de lucht gegrepen zijn. Ze heeft klager met naam en toenaam genoemd.

De krant citeert drie interne mails, maar één van de drie dateert van 2015, lang na het vertrek van klager bij Monsanto in 2004.

De titel beschuldigt klager van het verdoezelen van gegevens, maar daar is niets van aan. Klager was als directeur toxicologie in Europa-Afrika zeer onafhankelijk en het was zijn eerste verantwoordelijkheid om de veiligheid van de producten van Monsanto te garanderen. Elke twijfel werd onmiddellijk onderzocht en indien nodig werden de gepaste maatregelen genomen.

Het is denigrerend om te spreken van ‘geloofwaardige’ wetenschappers. De wetenschappers die voor Monsanto en de andere glyfosaatbedrijven artikels schreven over de toxicologie van glyfosaat behoren tot de top in de wereld. Zij zijn niet te beïnvloeden.

Ook de passage dat het met professor Parry helemaal fout liep is misleidend en denigrerend. Het klopt dat de eerste conclusie van Parry niet geapprecieerd werd door de Amerikaanse collega's, maar dat heeft niet belet dat klager met hem is blijven doorwerken tot het bekomen van een resultaat dat zijn goedkeuring wegdroeg. Maar de zinssnede dat klager ‘de opdracht kreeg om de vermaarde professor Parry te betalen om hem positief onderzoekswerk te laten doen over glyfosaat’ laat uitschijnen dat hij de professor zou beïnvloed of omgekocht hebben om een gunstig advies te krijgen over glyfosaat. Dat is totaal niet waar en het woord positief is er te veel aan.

De dag voor publicatie van het artikel gaf de woordvoerder van Monsanto een reactie aan De Standaard. Klager vindt dat Het Nieuwsblad die reactie veel te summier vermeldt en de essentie ervan negeert. De krant heeft dan ook geen loyale kans op wederhoor gegeven.

HET NIEUWSBLAD zegt dat het artikel een correcte samenvatting is van twee langere artikels in zusterkrant De Standaard van dezelfde dag. De samenvatting is niet gemaakt door de betrokken journalisten, maar door de eindredactie.

Klager neemt aanstoot aan de term *verdoezelen* en beweert dat er niets verdoezeld moest worden omdat glyfosaat en Roundup veilige producten zijn. Maar daarover bestaat tot op vandaag nog altijd geen consensus.

Het artikel schrijft niet dat klager professor Parry heeft omgekocht, wel dat hij de opdracht kreeg om Parry te betalen om hem positief onderzoekswerk te laten doen. Klager interpreteert dat als omkoping, maar dat staat er niet.

De reactie van de woordvoerder van Monsanto is correct en niet summier weergegeven. Ook zusterkrant De Standaard heeft de reactie van de woordvoerder samengevat.

BESLISSING

Het artikel in Het Nieuwsblad vat twee lange artikels in zusterkrant De Standaard samen. De Standaard schetst een beeld van de interne werking en communicatie van Monsanto met betrekking tot de verdediging van glyfosaat onder de titel *Monsanto manipuleerde onderzoek naar Roundup (Cf. uitspraak RVDJ 2017-18)*. Het Nieuwsblad gaat daar ook op in, maar legt met de titel *Belg hielp gevaren onkruidverdelger verdoezelen. Manager bij Monsanto zocht ‘geloofwaardige’ wetenschappers om te voorkomen dat glyfosaat verboden zou worden* meer klemtoon op de rol van klager. In Het Nieuwsblad is klager het onderwerp in de titel, in De

Standaard is dat het bedrijf. Ook het artikel zelf besteedt proportioneel gezien meer aandacht aan klager dan aan de aanpak van Monsanto als bedrijf.

De formulering in het artikel verschilt van die van de Standaard. Het Nieuwsblad vat twee passages uit De Standaard samen in één zin, waardoor die zin een meer expliciete en meer beschuldigende betekenis kan krijgen ten aanzien van klager. De Standaard schrijft in de inleiding dat *‘Monsanto er alles aan doet om te voorkomen dat glyfosaat verboden wordt. Het megabedrijf deinst er zelfs niet voor terug om wetenschappers te betalen om positieve studies te schrijven. En een Belg speelde jarenlang een belangrijke rol in die praktijken’*, en vervolgt verderop dat *‘het bedrijf geloofwaardige wetenschappers zocht die glyfosaat wilden verdedigen en dat de Belg Mark Martens met die bedoeling James Parry aan boord had gehaald.’*

Het Nieuwsblad trekt dat samen in één zin en schrijft dat klager *‘de opdracht kreeg om professor Parry te betalen om hem positief onderzoekswerk te laten doen over glyfosaat.’*

Verder verschilt ook de formulering van de titel. Het woord *verdoezelen* uit de titel in Het Nieuwsblad komt niet voor in het artikel zelf en ook niet in het oorspronkelijke artikel van De Standaard. De titel in Het Nieuwsblad spreekt ook van *gevaren*, terwijl het artikel zelf het heeft over de *mogelijk* kankerverwekkende onkruidverdelger en ook De Standaard spreekt in de voorwaardelijke wijs.

Het staat Het Nieuwsblad vrij om een andere invalshoek te kiezen, andere klemtonen te leggen en dingen anders te formuleren als het een artikel van een zusterkrant samenvat. Maar de Raad is van oordeel dat in dit geval de formulering in één passage van het artikel en in de titel onvoldoende strookt met het oorspronkelijke artikel in De Standaard. Bovendien kan die die gewijzigde formulering, mee door de focus van het artikel, extra bezwarend zijn voor klager, terwijl de eindredactie van Het Nieuwsblad geen bijkomend journalistiek werk gedaan heeft dat die interpretatie kan staven.

Wat wederhoor betreft, vat Het Nieuwsblad de reactie die Monsanto vóór publicatie van het artikel gaf aan De Standaard, summier maar correct samen.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is deels gegrond wat de formulering van één passage in het artikel en van de titel betreft.

Brussel, 14 december 2017